Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering : 03-11-2022

Onderwerp : Programmabegroting 2023 – 2026: Uitvoeren maakt sterk!

Voorgestelde beslissing	
1	De programmabegroting 2023 'Uitvoeren maakt sterk!; vast te stellen;
2	De meerjarenraming 2024-2026 voor kennisgeving aan te nemen.

Aanleiding

Jaarlijks besluit de raad over de Programmabegroting. In de Programmabegroting stelt de raad de inhoudelijke en financiële kaders voor het komende jaar vast.

Deze Programmabegroting heeft de titel: Uitvoeren maakt sterk! Het is een begroting waaruit onze ambitie spreekt om samen op weg te gaan naar een sterker Oude IJsselstreek. Het is de eerste begroting gebaseerd op het coalitieakkoord van het college dat in juni 2022 is geïnstalleerd. De ambities zijn een doorvertaling van de visies en plannen die in de periode hiervoor zijn opgesteld en waartoe is besloten. Gericht op het versterken van verbindingen en de maatschappelijke samenhang.

Verandering via brede welvaart voortzetten

Enkele jaren geleden is het instrument brede welvaart geïntroduceerd, waarmee we met 11 dimensies kijken naar de welvaartsontwikkeling in onze gemeente. Deze dimensies zijn onderverdeeld in 3 clusters:

- cluster 1: welstand en ontwikkeling (inkomen, werk, onderwijs)
- cluster 2: welzijn in lijf, geest en sociaal (gezondheid, balans werk/privé, sociale contacten, maatschappelijke betrokkenheid, subjectief welzijn)
- cluster 3: welbevinden in de leefomgeving (milieu, veiligheid, woontevredenheid)

Er is op dit moment een trend gaande om meer te spreken over Sustainable Development Goals (SDG's). Eigenlijk komt dit in hoge mate overeen met de dimensies van Brede Welvaart. Het gaat om de samenhang en de keuzes die we maken moeten het resultaat zijn van een zorgvuldige afweging van doelen en belangen. Daarbij werken we, met lef, vooral vanuit de leefwereld van mensen. Samen met de raad en samen met alle belanghouders in onze samenleving. Werken vanuit de Bedoeling is onze leidraad.

Bezorgdheid

We hebben veel ambities en passie om deze te realiseren. Veel plannen hangen met elkaar samen en we kunnen niet alles tegelijk uitvoeren. Daar moeten we keuzes in maken. Sommige plannen, ideeën en wensen kunnen ook niet of niet direct worden gerealiseerd. Corona en zijn effecten zijn de wereld nog niet uit. Maar de échte zorgen die we nu hebben zijn vooral ingegeven door de economische en maatschappelijke context waarin we ons in de actualiteit van vandaag de dag bevinden. We hebben in Nederland al enige tijd te maken met hoge inflatie. Met enorm hoge energieprijzen die onze inwoners en onze ondernemers in de financiële problemen brengen. Met een blijvende toestroom van asielzoekers en vluchtelingen die op andere plaatsen in de wereld niet meer veilig zijn en die we onderdak moeten bieden. En met een tekort aan woningen die het zelfs voor onze eigen inwoners soms onmogelijk maakt om zelfstandig in woonruimte te kunnen voorzien. Verder maakt de benodigde aanpak van de stikstofproblematiek de toekomst van onze agrarische sector onzeker.

Financieel beeld

De begrotingsuitkomst en de meerjarenraming is als volgt:

Meerjarenraming 2023- 2026 (x1000)		2023	2024	2025	2026
Resultaat programmabegroting 2022-2025		**-306**	**-241**	**269**	**269**
Autonome ontwikkelingen					
1	De gemeente waar het goed wonen is	-744	-1.102	-789	-560
2	Een leefbare gemeente	-2.541	-2.121	-2.048	-1.762
3	De werkende gemeente	-197	225	86	-385
4	Dienstverlening	-388	-226	-229	-168
5	Bedrijfsvoering	-2.137	-2.416	-2.187	-1.923
99	Algemene dekkingsmiddelen	9.668	12.708	14.763	7.885
Totaal autonome ontwikkelingen		**3.662**	**7.066**	**9.595**	**3.087**
Beleidsmatige ontwikkelingen					
1	De gemeente waar het goed wonen is	-697	-807	-832	-832
2	Een leefbare gemeente	-742	-742	-690	-690
3	De werkende gemeente	-	-	-	-
4	Dienstverlening	-170	-26	-26	-26
5	Bedrijfsvoering	-2.383	-1.645	-1.614	-1.544
99	Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Totaal beleidsmatige ontwikkelingen		**-3.991**	**-3.218**	**-3.161**	**-3.091**
Totaal resultaat 2023-2026		**-636**	**3.607**	**6.703**	**265**

* Saldo resultaat wordt voor 2023 onttrokken uit de algemene reserve en voor 2024 t/m 2026 toegevoegd.

Financieel staat we er goed voor. Voor 2023 is er sprake van een tekort dat we dekken uit de algemene reserve. In de jaren daarna hebben we een begrotingsoverschot met forse pieken in de jaren 2024 en 2025. Voor 2026 is het saldo nog steeds positief, maar wel een stuk minder, vanwege een forse verlaging van het rijksbudget. Dat maakt ons begrotingsbeeld, dat positief is, ook grillig. De weerstandsratio is met 3,56 uitstekend, ver boven het minimumniveau van 2, waarmee we een stevige basis houden om financiële klappen op te kunnen vangen.

Conform het coalitieprogramma stijgen de woonlasten maximaal met 3%. Door de hoge inflatiecijfers en een nieuw VANG beleid stijgen de rioolheffing en afvalstoffenheffing weliswaar, maar dat dempen we door de opbrengsten uit de OZB te verlagen. Per saldo betekent dit dat de stijging van de totale lastendruk voor huishoudens met een eigen woning in 2023 beperkt blijft tot 3% (± € 23,-).

In de voorjaarsnota maakten we melding van een verwachte overschrijding in de komende jaren van de renterisiconorm uit de wet FIDO. Het beeld in deze begroting is dat we de komende jaren ruim onder de norm blijven:

Doorkijk renterisiconorm	2023	2024	2025	2026
Leningenportefeuille, ultimo jaar	128.758	143.000	146.000	142.000
Begrotingstotaal	128.105	122.039	120.170	120.387
Norm wet FIDO 20%	25.621	24.408	24.034	24.077
Aflossingen berekend	17.321	-	-	-
Aflossingen globaal benaderd	-	19.237	19.640	19.102
Ruimte binnen wet FIDO	**8.300**	**5.171**	**4.394**	**4.975**

Dit komt onder meer door:
- het verwachte positieve resultaat in de komende jaren
- het verlengen van de aflossingstermijn voor nieuwe leningen van 10 naar 20 jaar
- Hoger begrotingssaldo door het beter separaat ramen van baten en lasten op diverse plekken in de begroting (in plaats van alleen het saldo)
- een voorlopige herijking van het investeringsprogramma, dat in aanloop naar de voorjaarsnota nader wordt verfijnd

Structureel begrotingssaldo

Het structureel begrotingssaldo van het betreffend begrotingsjaar en de meerjarenraming ziet er als volgt uit:

Presentatie van het structureel begrotingssaldo(x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Saldo van baten en lasten	-644	3.554	6.376	-341
Toevoegingen en onttrekkkingen aan reserves	8	53	327	606
Begrotingssaldo na bestemming	**-636**	**3.607**	**6.703**	**265**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-1.319	-364	216	605
Structureel begrotingssaldo	**683**	**3.971**	**6.487**	**-340**

De gemeentewet (artikel 189) en het BBV schrijven voor dat de begroting structureel in evenwicht moet zijn. Dat betekent dat structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. Het gaat hierbij om het betreffende begrotingsjaar, dus in dit geval het jaar 2023. Dat is structureel sluitend en daarmee is voldaan aan de voorschriften.

In onze eigen begrotingsdoctrine is als uitgangspunt opgenomen dat elke jaarschijf van de begroting (betreffend begrotingsjaar én meerjarenraming) structureel sluitend moet zijn. Daar wijken we in de meerjarenraming voor 2026 van af. Het kabinet laat alle gemeenten in onzekerheid doordat in het jaar 2026 (eerste jaar na huidige regeerperiode) de rijksbijdrage fors terugloopt. De verwachting is dat dit gerepareerd gaat worden. De hardheid hiervan is echter te beperkt om daarop vooruit te lopen. Desondanks achten we het aanvaardbaar om voor 2026 af te wijken van de begrotingsdoctrine. De jaren daarvoor laten zeer forse positieve saldi laten zien en er is nog genoeg tijd om voordat de begroting 2026 voorligt tot andere keuzes te komen indien dat noodzakelijk zou zijn.

Tot slot

We leven in een tijd met flink wat crises. De afgelopen jaren zijn we geconfronteerd met een coronapandemie, met alle maatregelen en gevolgen van dien. De langdurige effecten van de pandemie op de brede welvaart zijn nog niet bekend. Nu wordt ons denken en handelen nadrukkelijk beïnvloed door andere actuele ontwikkelingen die hiervoor zijn genoemd zoals de oorlog in Oekraïne, inflatie en de onzekerheid bij inwoners. Bovenal is de maatschappelijke verharding en het gebrek aan vertrouwen in de (nationale) politiek een grote zorg voor ons. Juist dan zullen we als gemeente moeten laten zien wat we waard zijn. Ook in deze moeilijke tijd zal creativiteit en samenbindend vermogen ons helpen om stappen voorwaarts te maken. We hebben daarvoor de plannen, ideeën en idealen. Net als denken en werken vanuit het perspectief van Brede Welvaart. Met een rechte rug. Ambtelijk en ook politiek-bestuurlijk. Niet berusten dus, maar door met lef. Dat maakt sterk!

Wat wordt met beslissing bereikt

Met de vaststelling van de Programmabegroting 2023 autoriseert de raad het aangaan van verplichtingen door het college van B&W binnen de door de raad gestelde inhoudelijke en financiële kaders. Daarnaast kan worden voldaan aan de verplichting om de Programmabegroting vóór 15 november 2022 aan Gedeputeerde Staten te zenden.

Argumenten om in te stemmen met voorgestelde beslissing(en)

1.1 De programmabegroting 2023 geeft invulling aan het coalitieprogramma en de Voorjaarsnota.

De Voorjaarsnota 2023 met de benoemde ontwikkelingen, het coalitieprogramma, de begrotingsdoctrine en de meicirculaire 2022 vormen de basis voor deze programmabegroting. Daarnaast zijn in de

programmabegroting actuele ontwikkelingen verwerkt.

1.2 De begroting voldoet aan de eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
De begroting is opgesteld conform de eisen van het BBV. Met deze begroting kunnen de maatschappelijk relevante opgaven worden gerealiseerd op basis van een structureel sluitende begroting met behoud van een voldoende financiële positie en weerstandsvermogen.

1.3 De begroting is structureel sluitend, incidenteel doen we een beperkt beroep op onze algemene reserve.
Conform de lijn die de afgelopen jaren is ingezet door de raad, pakken we stevig door op de ambities die we de afgelopen periode hebben ingezet. Voor 2023 leidt dit tot een tekort van € 636.000, waarvoor we een beroep doen op de algemene reserve. Toch zijn we wel structureel sluitend, onder meer omdat er binnen het sociaal domein een positief saldo is voorzien van € 825.000 dat door de systematiek van de hekjes rechtstreeks wordt toegevoegd aan de reserve sociaal domein. Daarnaast zijn er enkele andere incidentele lasten, die buiten beschouwing worden gelaten bij het bepalen voor het structurele saldo.

1.4. De cijfers van het meerjarenperspectief geven een zo goed mogelijk beeld van de begrotingsjaren 2024-2026.
De cijfers zijn gebaseerd op de huidige inzichten en onze voorstellen. Het perspectief is structureel sluitend voor de jaren 2024 en 2025. Voor 2026 zijn we niet structureel sluitend. Er is nog genoeg tijd om tegen die tijd te komen tot een structureel sluitende begroting. Bovendien is de verwachting dat het Rijk met een oplossing komt voor de terugloop van de rijksbijdrage in 2026 en de jaren daarvoor zijn zeer fors positief.

1.5. Het vaststellen van de programmabegroting is een bevoegdheid van de raad.
Op grond van artikel 191 Gemeentewet is de raad bevoegd tot het vaststellen van de begroting.
De meerjarenraming vereist geen vaststelling.

Kanttekeningen

a . De septembercirculaire 2022 is nog niet verwerkt in de programmabegroting
Conform de begrotingsdoctrine is de meicirculaire 2022 leidend voor de programmabegroting 2023. De septembercirculaire kan voor 2023 wijzigingen met zich meebrengen. Nadat de septembercirculaire is uitgebracht, wordt u over de effecten hiervan geïnformeerd. Deze effecten worden vervolgens meegenomen in de bestuursrapportages van 2023.

b. *De meerjarenraming is voor het jaar 2026 niet structureel sluitend, daarmee wijken we af van de begrotingsdoctrine*
In onze eigen begrotingsdoctrine is als uitgangspunt opgenomen dat elke jaarschijf van de begroting (betreffend begrotingsjaar én meerjarenraming) structureel sluitend moet zijn. Daar wijken we in de meerjarenraming voor 2026 van af. Het kabinet laat alle gemeenten in onzekerheid doordat in het jaar 2026 (eerste jaar na huidige regeerperiode) de rijksbijdrage fors terugloopt. De verwachting is dat dit gerepareerd gaat worden. De hardheid hiervan is echter te beperkt om daarop vooruit te lopen. Desondanks achten we het aanvaardbaar om voor 2026 af te wijken van de begrotingsdoctrine. De jaren daarvoor laten zeer forse positieve saldi laten zien en er is nog genoeg tijd om voordat de begroting 2026 voorligt tot andere keuzes te komen indien dat noodzakelijk zou zijn.

Kosten, baten, dekking

Meerjarenraming 2023- 2026 (x1000)		2023	2024	2025	2026
Resultaat programmabegroting 2022-2025		**-306**	**-241**	**269**	**269**
Autonome ontwikkelingen					
1	De gemeente waar het goed wonen is	-744	-1.102	-789	-560
2	Een leefbare gemeente	-2.541	-2.121	-2.048	-1.762
3	De werkende gemeente	-197	225	86	-385
4	Dienstverlening	-388	-226	-229	-168
5	Bedrijfsvoering	-2.137	-2.416	-2.187	-1.923
99	Algemene dekkingsmiddelen	9.668	12.708	14.763	7.885
Totaal autonome ontwikkelingen		**3.662**	**7.066**	**9.595**	**3.087**
Beleidsmatige ontwikkelingen					
1	De gemeente waar het goed wonen is	-697	-807	-832	-832
2	Een leefbare gemeente	-742	-742	-690	-690
3	De werkende gemeente	-	-	-	-
4	Dienstverlening	-170	-26	-26	-26
5	Bedrijfsvoering	-2.383	-1.645	-1.614	-1.544
99	Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Totaal beleidsmatige ontwikkelingen		**-3.991**	**-3.218**	**-3.161**	**-3.091**
Totaal resultaat 2023-2026		**-636**	**3.607**	**6.703**	**265**

* Saldo resultaat wordt voor 2023 onttrokken uit de algemene reserve en voor 2024 t/m 2026 toegevoegd.

Uitvoering

Planning

- Maandag 13 oktober: Technische vragenronde begroting en berap
- Maandag 31 oktober: 1e termijn raadsvergadering/Algemene beschouwingen
- Donderdag 3 november: 2e termijn raadsvergadering

Bijlage: Programmabegroting 2023-2026

Burgemeester en wethouders,

R. Frerix O.E.T. van Dijk

Secretaris Burgemeester

Raadsvergadering d.d.

- ◻ conform voorstel
- ◻ zonder hoofdelijke stemming
- ◻ met algemene stemmen
- ◻ …… stemmen voor …… stemmen tegen
- ◻ aangenomen
- ◻ aangenomen met amendement …….
- ◻ aangehouden
- ◻ verworpen
- ◻ ter vergadering uitgereikt bij agendapunt ……
- ◻ in handen B&W gesteld
- ◻ opmerkingen/toezeggingen: …….
- ◻ ……